



14 locaties: Baflo, Bedum, Delfzijl (2 loc.), Eenrum, Roodeschool (4 loc.), Uithuizen (2 loc.), Usquert, Warffum, Winsum

Er zijn in totaal 11 vertellingen, resp. op zondagmiddag 28 april, woensdagavond 1 mei, vrijdagmiddag en -avond 3 mei en op zaterdagmiddag 4 mei. Het aantal bezoekers wisselt, in totaal zijn er 432 mensen bij de verschillende vertellingen aanwezig geweest. Onder hen ook verwanten en oud dorps- en/of klasgenoten van de schachtoffers en toeristen. Met veel dank aan de sprekers, de bewoners die hun huizen hiervoor beschikbaar stelden, de historische verenigingen in Baflo en Bedum en het IVAK, als vaste gebruiker van de vm. synagoge in Delfzijl. Opvallend: publieke belangstelling boven verwachting in Baflo (onderduikster en onderduikzusje gaan samen in gesprek) en Roodeschool (de vertelling over Salomon Neerduin is niet op 2 maar op 4 locaties).

Baflo: 85 aanwezigen (55 en 30)

Bedum: 7 aanwezigen

Eenrum: 20 aanwezigen (2x10)

Delfzijl: 32 aanwezigen (23 en 9)

Roodeschool: circa 98 aanwezigen (20, 28, 14, 36)

Uithuizen: 90 aanwezigen (2x25 en 2x20)

Usquert: circa 60 aanwezigen (2x30)

Warffum: 10 aanwezigen

Winsum: circa 30 aanwezigen (20 en 10) > **Totaal: 432**

Al met al een resultaat om tevreden mee te zijn. Wij gaan er met de werkgroep nog uitgebreid op terugkijken tijdens onze volgende bijeenkomst op 12 juni in sjoel Winsum. Hierbij delen we vast wat eerste impressies.

1. **Baflo**, Rachel Hart, Wil van der Laan en Tim Beijer:

Onderduikster Rachel Hart en haar onderduikzusje Wil v/d Laan nemen op 4 mei tijdens de eerste sessie zelf het woord. Rachel kwam uit Harderwijk, Wil uit Assen. De beide hoogbejaarde dames haalden voor de microfoon herinneringen op aan de oorlogsjaren. Beiden kwamen met hun families. Met hulp van het bestuur van de historische kring zijn we uitgeweken naar het dorps huis, schuin tegenover de woning aan de Sijtsmaweg. Na afloop kon men alsnog een kijkje nemen in het oude huis naast de bakkerij waar zich het onderduikverhaal had afgespeeld. Er waren vier klasgenootjes van Rachel Hart in het publiek aanwezig. Met de nodige improvisatie werd het een uniek en indrukwekkend gebeuren voor alle betrokkenen. Tijdens de tweede sessie deed, zoals oorspronkelijk geprogrammeerd, de zoon van mevrouw Rachel Hart, Tim Beijer, het woord.

2. **Bedum**, Han Meijer en Hans Rump:

De belangstelling was gering. De oorzaak moeten we nog achterhalen. Toch was het al met al wel een opmerkelijke gebeurtenis, onder meer door de komst van familie van het echtpaar Jozef en Regina Meijer. Het betrof de dochter van de broer van hun schoonzoon. In tegenstelling tot zijn broer dook hij wel onder en overleefde zo de oorlog. De dochter kwam samen met haar echtgenoot vanuit Rotterdam naar Bedum voor het verhaal van Han Meijer. Ook was er een in Nederland wonende dame uit Slovenië met haar dochter. Na afloop is er nog een rondwandeling georganiseerd.

3. **Delfzijl**, Henk Nijhuis | Lex van Rootselaar:

Op 3 mei 's avonds zijn we onder ruime publieke belangstelling in de vm. synagoge van Delfzijl. De ontwerper van het monument vóór de vm. Synagoge is ook aanwezig. Een vroegere buurvrouw uit de Waterstraat, vertelt haar zoon later over het gemis van hun aardige Joodse buurfamilie Hoogstraal. De zoon zoekt het uit, legt er stolpersteine en vertelt er met compassie over in de oude synagoge. De volgende middag een ander verhaal. Nu van een nieuwe bewoner die zich na zijn pensioen in Delfzijl heeft gevestigd. Kort voor de corona-lockdown ziet hij op een expositie in het Muzeeaquarium dat het buurhuis destijds van de familie Van Buren-Neerduin was. Hij zoekt het uit, legt er stolpersteine voor de deur en vertelt daarover.

1. Baflo: Rachel Hart en haar onderduikzusje Wil



2. Bedum: de Rotterdamse familie praat nog na



3. Delfzijl (vm. synagoge): over fam. Hoogstraal



4. **Eenrum**, Eliza Gussenhoven:

Het bezoekersaantal is aanmerkelijk kleiner dan vorig jaar. De vertelster legt het accent nu meer bij de verschillende routes die de zussen Jet en Froukje, hun broer Simon en diens zoon Noach Benninga met zijn vrouw, kind en schoonmoeder hadden genomen. Jet en Froukje overleven de holocaust niet. De anderen keren na tal van tegenslagen na de oorlog terug naar hun huis in de Molenstraat. Al was dat tijdelijk, want het verlies van zoveel dierbare naasten maakte dat zij kort na de geboorte van hun zontje Simon vertrekken. Na enkele jaren in Arnhem en Emmen gaan zij in 1954 in Amerika een nieuw bestaan opbouwen.

5. **Roodeschool**, Jack van Dijken:

Twee vertelling op 28 april en 4 mei. De eerste in het voormalige woonwinkelpand van Salomon Neerduin en zijn gezin. Mooi spuurwerk. De toehoorders zijn nieuwsgierig. De meesten komen uit de buurt. Er is nog herinnering aan de kleine man, een slager die zijn vlees wist te kiezen. Salomon had meerdere onderduikadressen in het dorp en dat was risicovol. Hij wordt opgepakt en moet naar een strafbarak in Westerbork. Hij overleeft maar deze ervaring en het verlies van zijn familie blijven hem achtervolgen. Zoals op veel plekken leverde de gesprekken met het publiek na afloop veel waardevols op, waaronder nieuwe kennis.

6. **Uithuizen**, Teun Juk | Anton Mulder en Kunny Luchtenburg:

Het bleek niet mogelijk de vertellingen in het woonhuis van de familie Bamberg-Menassen te organiseren. We kijken uit naar de Jacobikerk. Bij de tweede sessie zijn er twee oud-bewoners van het huis van de familie Bamberg aanwezig. Dat levert aardige uitwisseling op. Ook voor het verhaal op de Kaakstraat over verzetsman en oorlogsslachtoffer Hero Dinkla is veel belangstelling. Daar wordt het gezin Dinkla en onderduiker Juljus Cohen in september 1944 opgepakt. Zoon Hero overleeft strafkamp Hanomag niet. De vertelling wordt afgewisseld met het voorlezen van recent teruggevonden brieven uit de oorlog.

4. Eenrum: de Benninga's tijdens en na de oorlog



5. Roodeschool: in het huis met de vm. slagerij



6. Uithuizen: vertelling over de fam. Bamberg



7. **Usquert**, Kees Ploegman en Jan Zuidema:

Eind maart/begin april 1945 krijgt het verzet in Usquert een zware slag verduren. De geboren Usquerder Harco van Oosten is lid van de Binnenlandse Strijdkrachten (BS). Op 1 april wordt hij in de vroege ochtend opgehaald en gefusilleerd op de grens tussen Breede en Baflo. Harco's echtgenote hertrouwt na de oorlog met Anno Ploegman. Hun zoon, Kees Ploegman, heeft uitgebreid onderzoek gedaan naar het familiedrama en vertelt daarover op de avonden van 1 en 3 mei bij het huis waar Harco is gearresteerd. Er is veel belangstelling voor de verhalen van Kees. Op 1 mei wordt er achter het huis verteld, op 3 mei in de garage.

8. **Warffum**, Wouter Bosma:

Poere is zijn bijnaam. Slager, schrijver, dichter, muzikant, echtgenoot en vader Benjamin Broekema woont in de Oosterstraat. De vertelling begint voor het huis, maar het is wat regenachtig en zo gaat men verder in de serre achter het huis. De opkomst is niet al te groot: tien mensen. Ze komen allemaal uit de buurt en weten veel van het onderwerp. Dat opent nieuwe perspectieven. Er wordt gepraat en kennis uitgewisseld, de sfeer is plezierig. Op 4 mei organiseert mw. Kaya van Grieken nog een rondleiding langs de stolpersteine van Warffum en dat vormt nog een mooie aanvulling.

9. **Winsum**, Romke Visser:

Het weer is goed en de twee vertellingen vinden dit keer grotendeels plaats op straat, voor het huis van Izaïc, zijn gezin en oma Sophia. Zo kan er wat meer verteld worden over de buurt. ...opgroeien op het hoekje van de Oosterstraat en de Schoolstraat, verhuizen naar de Tuinbouwstraat. Familie in de buurt. Naar de synagoge tussen Tuinbouwstraat en Nieuwstraat. De afronding van de vertellingen vindt plaats in de vm. synagoge: over de rol van Izaïc bij de laatste taken voor de Joodse gemeente van Winsum: onderlinge zorg, formaliteiten rond verhuur van de vm. synagoge, onderhoud van de begraafplaats.

7. Usquert: terug naar Harco's huis a/d Hoofdstr. 19



8. Warffum: Poere, Grunneger met de Grunnegers...



9. Winsum: Joods Obergum en Izaïc de Vries

